

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 31 Mars 1882, kl. 5 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af motion om ändring af § 28 mom. 1 Regeringsformen.

I samband med en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion, deri Herr *K. P. Arnoldson* gjort framställning om sådan ändring af § 3 i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873, angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, att medlem af svenska kyrkan, som omfattat främmande lära, skulle ega att ur kyrkan utträda utan skyldighet att ovilkorligen öfvergå till något annat trossamfund, i öfverensstämmelse hvarmed äfven föreslagits ändring af §§ 1 och 14 i sagda förordning, har Herr *Arnoldson* uti särskild motion, N:o 26, hvilken Konstitutions-Utskottet fått till behandling emottaga, afgifvit förslag till ändring af § 28 Regeringsformen i hvad genom denna paragraf blifvit stadgad i fråga om viss trosbekännelse såsom vilkor för tillträde till statens embeten eller tjänster.

Motionären framhåller, hurusom, sedan Konstitutions-Utskottet vid riksdagen 1850—1851 uttalade sig i syfte att för främmande trosbekännare underlätta tillträdet till åtskilliga allmänna tjänster, frågan derom flere gånger varit föremål för Riksdagens pröfning, och af förhandlingarne i ämnet,¹ synnerligen vid riksdagarne 1865—1866, 1867 och 1870 syntes, att densamma omfattats med stigande intresse. Sistnämnda år hade § 28 Regeringsformen i nu ifrågakvarande del erhållit dess ännu gällande lydelse, en förändring hvarigenom det, som förut varit regel — luthersk bekännelse såsom vilkor för tillträde till statens tjänst — blifvit undantag, och hvad som förut varit undantag — ut-

sträckning af denna behörighet äfven till andre trosbekännare — blifvit regel.

Den ledande grundtanken i de sträfvanden, hvarur detta lagbud framgått, syntes vara, att antagandet af någon viss troslära icke borde utgöra vilkor för tillträde till statens embeten, enär allt hvad som med rätta kunde sägas för utsträckandet af denna behörighet till andre kristne trosbekännare och till bekännare af den mosaiska religionen, äfven kunde sägas för dess utsträckande till alla utan afseende på trosbekännelsen. Vore denna uppfattning riktig, syntes utsträckningen af tillträdet till statens embeten icke blott till sådane, hvilka bekände en annan kristen lära än den svenska kyrkans, eller ock vore af mosaisk trosbekännelse, utan äfven till andre, vara en följdriktig fortsättning af dessa sträfvanden. Till följd häraf och i öfverensstämmelse med ofvan berörda förslag till ändring af § 3 i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 kunde man icke undgå att finna en deremot svarande ändring af grundlagen behöfzig. Då, enligt nämnda förslag, det skulle medgifvas medlem af svenska kyrkan, som omfattat främmande lära, att ur kyrkan utträda utan skyldighet att ovilkorligen öfvergå till annat trossamfund, skulle nemligen, derest förslaget antoges, men stadgandet i § 28 Regeringsformen, att "till alla öfriga embeten eller tjänster — — — må bekännare af annan kristen troslära, äfvensom af den mosaiska, kunna nämnas", finge kvarstå oförändradt, den tillämnade förändringen i nämnda förordning ej komma innehafvarne af här åsyftade embeten och tjänster till godo. Det besynnerliga förhållande skulle derigenom uppstå, att i fråga om religionsfrihet tre olika klasser af svenske medborgare komme att finnas, nemligen dels sådane, som måste tillhöra statskyrkan (statsrådsledamöter samt lärare i religion och teologi), dels sådane, som måste tillhöra antingen något kristet kyrkosamfund eller det mosaiska (de öfrige tjänstemännen), och dels de, som kunde tillhöra hvilket som helst eller ock intet kyrkosamfund (alla rikets öfrige invånare).

På grund häraf har motionären föreslagit sådan förändring af § 28 mom. 1 Regeringsformen, att orden "bekännare af annan kristen troslära, äfvensom af den mosaiska" utbytas mot orden "*äfven sådana personer, som icke bekänna sig till denna lära*".

Sedan Lag-Utskottet uti utlåtande den 16 nästlidne Februari på anförda skäl afstyrkt bifall till motionärens framställning om ändring af, bland annat, § 3 af Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 an-

gående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, så har enligt Konstitutions-Utskottet från Riksdagens Kamrar tillhandakomna protokollsutdrag Lag-Utskottets berörda hemställan blifvit af Riksdagen godkänd. Den förutsättning, hvarunder motionären framställt sitt förslag om ändring af § 28 Regeringsformen, måste vid sådant förhållande anses hafva i hufvudsaklig mån förfallit.

Visserligen utgör Riksdagens berörda beslut icke något absolut hinder därför, att genom ett bifall till motionärens nu ifrågavarande framställning möjlighet beredes för den, som icke bekänner sig till den kristna eller den mosaiska tros läran, att vinna tillträde till statens embeten och tjänster med de i § 28 Regeringsformen stadgade undantag. Men en förändring i sådan rigtning skulle i sjelfva verket innebära, att svenska staten, som är en kristen stat och eger en statskyrka med bestämd bekännelseform, och som på grund deraf ej erkänner något icke-kristet trossamfund, med undantag af det mosaiska, skulle vid vården af sina angelägenheter ega använda dem, som bekänna sig till icke-kristen lära, på samma gång som derigenom skulle åt en särskild klass af medborgare, nemligen statens funktionärer, beredas en undantagsställning gent emot statskyrkan.

En så betänklig rubbning i hittills gällande grunder för anställning i statens tjänst kan Utskottet icke tillstyrka.

Genom sitt ofvan omförmälda beslut har Riksdagen bestämdt förklarat, att staten ej vill skänka sitt erkännande åt det religionssamfund, som stält sig utanför inflytandet af all kristlig tro, att svenska kyrkan ej medgifver utträde ur dess sköte förr, än den förvissat sig om, att den utträdande bekänner åtminstone någon kristen lära. Men med en sådan uppfattning af statskyrkans betydelse och den religiösa omvårdnad, den har att utöfva å rikets invånare i allmänhet, lär icke hos svenska folkets representanter kunna förutsättas någon önskan att se statens värf anförtros åt dem, som bekänna sig till icke-kristen tro eller kanske öfvergått till fullständig religionslöshet.

Af dessa skäl får Utskottet hemställa,

att Herr Arnoldsons ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 Mars 1882.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

Reservationer:

af Herr *Borg*;

af Herr *Sjöberg* mot motiveringen af Utskottets betänkande.

Herr *Afzelius* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom Utskottet.
